

עין משפט
נר מצוה

ו א מיי פֿיט מהל' נדרים הל' יב טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' כב:
ז ב מיי שם הל' יא טוש"ע שם סעי' כג:
ח ג מיי פ"ח מהל' נדרות הלכה א סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' רד סעי' א:
ט ד מיי פ"ט מהל' נדרים הל' טו טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' כו:
י ה מיי פ"ח מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רוח סעי' א:
יא ו מיי פ"ט מהל' שבת הל' ח סמג לאוין סה [טוש"ע א"ח סי' שא סעי' כא]:
יב ז מיי פ"ח מהל' נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רוח סעי' ריח סעי' א:

יא ו מיי פֿיט מהל' שבת הל' ח סמג לאוין סה [טוש"ע א"ח סי' שא סעי' כא]:
יב ז מיי פ"ח מהל' נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' ריח סעי' א:

תורה אור השלם

1. כַּל גֵּיא יָנֵשׂא וְכָל דָּר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה דְּקַעֲבָב לְמִישׁוֹר וְהָרִבְסִים יִשְׁעִיהוּ מ' ד'
לְבָקָעֻה:

תוספות

חילוקא. חטין כחושין חלקין לשנים:
גרונים. חד לתלמי:
טריסני. חד לארבעה:
אסור בבולן. דכמיהין ופטרייות ככלל גדולי קרקע הן:
[מירבא רבו מארעאן].
כמהין ופטרייות ודאי מארעא רבו וספרי מיקרי גידולי קרקע אלא הימקא שלים אינה אלא מאויר קרקע ולא מצרכין גורא פרי יריעה שק יריעה והמילה. אינן גנדים הם:
בורחלהבסורבניצצבר.
שלא נתכוון זה אלא לבגד ארוג:
הבל לפי הגנדר.
פירוש לפי ענין שהיה בשעת הנדר:
היה בעון.
פירוש מופשל לאחוריו כדקן טשא משאום:
בורח להתבבות.
שלא נתכוון לאסור אלא בענין שהיה מלטער:
רוחו קצרה.
שמלנשן צר לו אינו אסור לו אלא בלבישה:
פונדא.
אכנט חלו וכסות דמי:
פסקיא.
פיט"ח:
אנפליא.
קלנ"ן:
ביתונא דצילא.
פירוש מלבוש עור ויואלין בשבת להגין מן הגשמים:
אבל לאבחיבה.
קטנהשעל ראשו דמשוי הוא:
והויע.
מחמת כובד משאו וה"ה דנרשא מלי למימני פשתן ובסיפא אמר:

נה:

ר"ן

כל גיא ינשא. אע"ג דלא כתיב גצי האי קרא דמנחלילא צמות דהא איהו [כתיב] צמורה והאי צנביאים אפי' הכי כיון דכתיב דהקצ"ה משפילו כגיא מיימי ראהי שהמשפיל עצמו סופו לעלות כדכתיב כל גיא ינשא:
ורלענין הלכה צעין דרבא לא איפשיטא.
הילכך לא גצי משכר צמים ושכר ספינות דיד צעל השטר על התחתונה אצל לגצי נדרים נקטינן לחומרא וכולן ככלל:
תניא הנודר מן הדגן אסור אף פנול המזרי יצא. כיון דמדגן ור' מאיר קתני לה:
חילקא. חטה נחלקת לצ':
טריגיס. אחד לג':
טיסני. אחד לד'.
הכי אמר צפ' מי שהפך (מו"ק דף יג.):
ואם אמר גדולי שנה עלי אסור ככולן. מיהו דוקא בשלא אסרן עליו אלא הזמן שהוא יכול לעמוד צו אצל לעולם לא הוי נדרא כלל שאי אפשר לו לקיימו:
ומים. שלמור"א בלע"ז:

ומותר כמהין ופטרייות. דלאו

פירות הארץ נינהו. מיהו ככלל גידולי קרקע איתנהו כדמפרש ואולי:
ועל כמהין ופטרייות אומר שהכל נהיה בדברו. אלמא לאו גידולי קרקע נינהו דהא תני דרישא דצרייתא על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו:
מירבא רבו מארעא. ולפיכך כי אמר גידולי קרקע עלי אסור כמהין ופטרייות מיהו עיקר יניקתא מאוירא ינקי ומש"ה מצרכ' עליהו שהכל:
תוספתא (פ"ד ה"א) הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ציין. וגרסינן עלה צירושלמי(ט) כמאן דאמר הלכו צנדרים אחר לשון בני אדם כלומר שדרכן לקרות תירוש לדברים המתוקים ולא לין צרם כמאן דאמר לא הלכו צנדרים אחר לשון בני אדם המורה קראה אותו תירוש מירושך זה יין. הילכך אן דמשמעין בלשון לעו אס נדר מן התירוש בלשון הקדש אסור ציין ומותר בכל מיני מתיקה דאנן לא קרינן תירוש אלא לין כלשון תורה. ומנ צפ' ככל מערבין (עירובין דף ג.) הנודר מן המזון מותר צמים ומלח והוינן צה מים הוא דלא

איקרו מזון הא כל מידי איקרי מזון על ה' המיניס בלבד אמר רב יוסף דכא"ג אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח אצל הנודר מן המזון אינו אסור אלא מה' מינין:
בתנ"י מוסר צשק וציריעה וצחמילה. דלא מיקרי כסות:
מוסר להסכסום בגיזי **אמר**. שאינו צמשמע [אלא] לבישה:
הכל לפי הנודר. לפי מה שהיה ענין הנודר צשעת הנדר ועל איזה חלוק של עור שלוצשים העצדים על צנדיהם:
יואלין צשק כולם מימי מלבושים של עור וכדמפרש מאי סקרטיא כימונא דלאא חלוק של עור שלוצשים העצדים על צנדיהם:
יואלין צשק עצה. בשבת ולא אמרינן משוי הוא. ולא שק ממש אלא כעין שק דהא תני צסיפא הרועיס יואלין צשקים:
תניא כיצד א"ר יהודה וכו' **והלך**. שהמלבוש היה צר ונלטער צו. ומסתברא לי דצרייתא פליגא אמתני' צצברא דרבי יהודה דתנא דמתניתין סבירא ליה דרבי יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה משמע ולא טעינה ורבי יהודה דצרייתא משמע דסבירא ליה דלמשרי טעינה נמי צעי הוכחה אצל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפילו צטעינה ומסתברא דכמתניתין קיימא לן הילכך סתמא לבישה משמע ולא טעינה אצל היה טעון וממוך כך נדר אסור צטעינה ומותר בלבישה זהו מה שני"ל. ודברי הרמב"ם ז"ל אינם כן צפ"ח מהלכות נדרים (הלכה ח):

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

רש"י

מסורת הש"ם

חילקא. חטה שנחלקת לשנים:
טריגיס. לשלשה:
טיסני. לארבעה. ולהכי שרי שכבר נשתנה החטה:
אסור ככולן. דכולן גידולי שנה נינהו:
מוסר כמהין ופטרייות. שגדלין נמי על העצים:
אסור ככולן. דכמהין ופטרייות גידולי קרקע נינהו:
ומים. שלמור"א בלע"ז:
אומר שהכל י"ב. מדקא חשיב ככלל שאין גידולו מן הארץ כמהין ופטרייות אלמא דלאו גידולי קרקע נינהו:
מאוירא ינקי. שאין להם שרשים צאדך לפיכך אין מצרכין עליהם כדבר שגדל מן הארץ:
והא קתני על דבר שאין גידולו מן הארץ. והיינו כמהין ופטרייות. אלמא אפי' מירבא נמי לא רבו מארעא:
שאין יונק. דהיינו כמהין ופטרייות דמאוירא ינקי:
בתנ"י חמילה. כעין יריעה היא:
קונס אמר עולה כו'. משמע מלבוש של צמר:
צאניא פשסן. דדייק ולא נפיץ:
טעון אמר ופשסן והויע. מחמת המשוי:
והיה ריחו קשה וכו':
ואסור להפשיטן לאחריו. לעשות משוי מאותן מינין דצענין שנלטער נדר דהיינו לטעון ולא לכסות ולהכי מותר לכסות:
גב' פונדא. אזור חלול שחוגרין צו:
פסקיא. פייסול"א:
אסקוריטיא. מפרש לקמן:
קטנליא. מלבוש של עור קשה שצובש על האסקוריטיא:
אנפליא. הוש"ש בלע"ז של עור:
פלניא. סינר:
כיטונא דלאא. מלבוש של עור:
פגום עצה. מין שק הוא עצה טפי מיריעה:
יואלין צצבת. ככל אלו צברים:
אצל לא צביצה. שלא יכוף מביצה על ראשו וילא דמשוי הוי:
ומוסר לטעון. שלא נדר אלא ממלבוש שהרי היה מלטער ממלבוש:
והויע. מכובד משוי:
ואסור לטעון. שלא נדר אלא כפי שהצר לו המשוי הילכך מותר ללבוש:
מתני'

בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים ויציאין בשקים ולא רועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה:
ר' יהודה אומר הכל לפי הנודר כו':
תניא כיצד א"ר יהודה הכל לפי הנודר יהיה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון היה טעון פשתן והויע ואמר קונם פשתן עולה עלי מותר ללבוש ואסור לטעון:
מתני'

לימא תיהוי תיובתיה דרצ ושמואל דרצ ושמואל אמרי תריייהו אין מצרכין צורא מיני מזונות אלא על ה' המיניס בלבד אמר רב יוסף דכא"ג אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח אצל הנודר מן המזון אינו אסור אלא מה' מינין:
בתנ"י מוסר צשק וציריעה וצחמילה. דלא מיקרי כסות:
מוסר להסכסום בגיזי **אמר**. שאינו צמשמע [אלא] לבישה:
הכל לפי הנודר. לפי מה שהיה ענין הנדר צשעת הנדר ועל איזה חלוק של עור שלוצשים העצדים על צנדיהם:
יואלין צשק כולם מימי מלבושים של עור וכדמפרש מאי סקרטיא כימונא דלאא חלוק של עור שלוצשים העצדים על צנדיהם:
יואלין צשק עצה. בשבת ולא אמרינן משוי הוא. ולא שק ממש אלא כעין שק דהא תני צסיפא הרועיס יואלין צשקים:
תניא כיצד א"ר יהודה וכו' **והלך**. שהמלבוש היה צר ונלטער צו. ומסתברא לי דצרייתא פליגא אמתני' צצברא דרבי יהודה דתנא דמתניתין סבירא ליה דרבי יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה משמע ולא טעינה ורבי יהודה דצרייתא משמע דסבירא ליה דלמשרי טעינה נמי צעי הוכחה אצל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפילו צטעינה ומסתברא דכמתניתין קיימא לן הילכך סתמא לבישה משמע ולא טעינה אצל היה טעון וממוך כך נדר אסור צטעינה ומותר בלבישה זהו מה שני"ל. ודברי הרמב"ם ז"ל אינם כן צפ"ח מהלכות נדרים (הלכה ח):
מתני'

של צנד:
יוציאים בשקים. בשבת ואין צום משום משוי כי דרך לאת צום מפני הגשמים והוא הדין בלא גשמים נמי שרי:
אבל לא בקופה. דלאו דרך מלבוש הוא אלא משוי:
היה לבוש צמר והצר כו'. מחמת כובד המלבוש:
היה טעון פשתן והויע. והוא הדין נמי אם היה טעון צמר והויע:

א) [תוספתא פ"ד מ"ק יג.].
ב) [תוספתא ריש פ"ד].
ג) [נדרות מ.].
ד) [שם.].
ה) שם וכו'.
ו) [תוספתא שבת פ"ו].
ז) [שבת סב. תוספתא שם].
ח) [תוספתא פ"ד ע"ש].
ט) [פ"ו סוה"א].

הגהות הב"ח

א) במשנה פשתן עולה:
ב) רש"י ד"ה סגות עצה.
ג"צ והוא מכר צפ"ח דנענים משנה י"א וחס משמע דהוא מין מרדעת:

לעיו רש"י

שלמור"א [שלמור"א].
מי-מלח [של שימורים].
פיישול"א. רצועה.
הרש"ש [הרש"ש].
גרביים. נעליים קלות.

מוסף רש"י

שנאמר כל גיא ינשא. אף על כן דלאו גצי הוי קראי כתיב. דכשי ליה דמי שגא לדי גילא, שהשפס, חוזר ומתגשא (נעורין נד.). הרועים יוצאין בשקים. שמתקסין בהן מפני הגשמים, שקיס, מלבוש שק (שבת סב.).

פירוש הרא"ש

שנאמר כל גיא ינשא וגו'. קרא אחרינא הוא ודריש ליה אהאי קרא זה שהושפל כגיא ינשא:
ובותר באורו. דלון עשין ממנו כרי:
בדילקא בשרני' ובטיסני. חילקא חטה שנחלקת לשנים:
טריגיס לשלשה. טיסני לארבעה. ואע"פ שקודם שנחלקן היה אסור צמים עמה שנחלקן הא דקאמר מותר שנחלקן קודם נדרו וילאו ככר מכלל דגן:
בכל פירות הארץ. פרי עץ ופרי האדמה:
ועל הוויית. שלמור"א בלע"ז:
מירבא **מארעא** קא רבו. מלתומית הארץ הם גדילים אע"פ שאינם נוגעים בקרקע:
בתנ"י שק ויריעה והמילה. מיני גנדים הם:
מותר לבבותין בגיזי צמר. שלא נתכוין אלא לבגדי צמר:
הכל לפי הנודר. לפי שעת הנדר כיון שניכר שמחמת כובד משאו נדר מותר לכסות:
גב' **פונדא** ובסקיא. וכן כל אלו מיני מלבושים הם יש שהם של עור ויש שהם

^[1] של צנד:
יציאים בשקים. בשבת ואין צום משום משוי כי דרך לאת צום מפני הגשמים והוא הדין בלא גשמים נמי שרי:
אבל לא בקופה. דלאו דרך מלבוש הוא אלא משוי:
היה לבוש צמר והצר כו'. מחמת כובד המלבוש:
היה טעון פשתן והויע. והוא הדין נמי אם היה טעון צמר והויע: